

Instytut Pamięci Narodowej

<https://ipn.gov.pl/pl/aktualnosci/179527,Prezydent-Lotwy-w-Mauzoleum-Prezydentow-RP-na-Uchodzstwie.html>
27.04.2024, 07:01

Prezydent Łotwy w Mauzoleum Prezydentów RP na Uchodźstwie

Prezydent Łotwy Egils Levits i wiceprezes IPN dr hab. Karol Polejowski w Mauzoleum Prezydentów RP na uchodźstwie – Warszawa, 23 lutego 2023. Fot. Mikołaj Bujak (IPN)

Prezydent Łotwy Egils Levits w Mauzoleum Prezydentów RP na uchodźstwie – Warszawa, 23 lutego 2023. Fot. Mikołaj Bujak (IPN)

Prezydent Łotwy Egils Levits i wiceprezes IPN dr hab. Karol Polejowski w Mauzoleum Prezydentów RP na uchodźstwie – Warszawa, 23 lutego 2023. Fot. Mikołaj Bujak (IPN)

W Mauzoleum Prezydentów RP na uchodźstwie – Warszawa, 23 lutego 2023. Fot. Mikołaj Bujak (IPN)

Prezydent Łotwy Egils Levits i wiceprezes IPN dr hab. Karol Polejowski w Mauzoleum Prezydentów RP na uchodźstwie – Warszawa, 23 lutego 2023. Fot. Mikołaj Bujak (IPN)

O Mauzoleum Prezydentów RP na uchodźstwie i poświęconej im Izbie Pamięci opowiedział dr Przemysław Gasztold – Warszawa, 23 lutego 2023. Fot. Mikołaj Bujak (IPN)

Prezydent Łotwy Egils Levits i wiceprezes IPN dr hab. Karol Polejowski w Mauzoleum Prezydentów RP na uchodźstwie – Warszawa, 23 lutego 2023. Fot. Mikołaj Bujak (IPN)

23 lutego 2023 r. prezydent Łotwy Egils Levits w towarzystwie wiceprezesa Instytutu Pamięci Narodowej dr. hab. Karola Polejowskiego zwiedził Mauzoleum Prezydentów RP na uchodźstwie w Świątyni Opatrzności Bożej w Warszawie.

Kiedy nad Wisłą po wojnie władzę opanowali namiestnicy Moskwy, w Londynie – jednej ze stolic wolnego świata – funkcjonował powołany jeszcze w 1939 r. we Francji emigracyjny Rząd RP. To właśnie tam, w stolicy Zjednoczonego Królestwa, żyła wolna Polska, a jej emanacją byli kolejni Prezydenci RP na obczyźnie. Teraz spoczywają oni w warszawskiej Świątyni Opatrzności Bożej.

W listopadzie 2022 r. pochowano w tym miejscu szczątki Władysława Raczkiwicza,

Augusta Zaleskiego i Stanisława Ostrowskiego, sprowadzone do kraju z Anglii. Spoczywa tu także Ryszard Kaczorowski, ostatni Prezydent RP na uchodźstwie, który zginął w katastrofie smoleńskiej w 2010 r. Tuż obok znajdują się symboliczne groby Edwarda Raczyńskiego i Kazimierza Sabbata.

Przy Mauzoleum funkcjonuje Izba Pamięci, powołana do życia dzięki staraniom IPN i Fundacji „Pomoc Polakom na Wschodzie”.

Oba te miejsca – Mauzoleum i Izba Pamięci – są wyrazem wdzięczności narodu polskiego dla służby sześciu mężów stanu na rzecz zachowania konstytucyjnej ciągłości władzy Rzeczypospolitej od 1939 r. aż do wolnych wyborów w 1990 r. Oba nawiązują do dziedzictwa niepodległości, do którego odwoływały się pokolenia Polaków walczących o suwerenność, odbudowujących naszą ojczyznę po 1920 r. i broniących jej w latach 1939-1945, a także w czasie niepodległościowych zmaganiach o wolność aż do 1989 r.

Łotysze mają podobne do naszych doświadczenia na drodze do niepodległości. Proklamowali ją w listopadzie 1918 r., po zakończeniu I wojny światowej. Łotewscy żołnierze ramię w ramię z Wojskiem Polskim (pod dowództwem gen. Edwarda Rydza-Śmigłego) walczyli z bolszewikami. Efektem było zdobycie Dyneburga w styczniu 1920 r., a następnie wyzwolenie całej Łatgalii i przyłączenie jej do niepodległej Łotwy.

Po krótkim okresie istnienia Republiki Łotewskiej (1918-1940) nastąpił długi, 50-letni czas okupacji sowieckiej. Bez wątplenia pakt Ribbentrop-Mołotow i jego tajne protokoły były punktem zwrotnym i genezą tragicznego losu, który podzielił Europę i wydał kraje bałtyckie w stalinowskie władanie Związku Sowieckiego.

W momencie, gdy chylił się on ku upadkowi, Łotysze rozpoczęli kolejną walkę o niepodległe państwo. Tym razem bez użycia broni. Dzięki sile ducha i jedności wyszli z tego boju zwycięsko.

Wiosną 1990 roku, gdy trzy kraje bałtyckie (Łotwa, Litwa i Estonia) przeprowadziły wolne wybory, nowo wybrane parlamenty ogłosiły ponowne nastanie niepodległości. Rozpoczął się złożony, wyjątkowo trudny proces walki politycznej. Ten okres trwał od 4 maja 1990 r., gdy nowo wybrana Rada Najwyższa Republiki Łotewskiej przyjęła deklarację „Ogłoszenie niepodległości Republiki Łotewskiej”, do 21 sierpnia 1991 r., gdy przyjęte zostało prawo konstytucyjne „Status narodowy Republiki Łotewskiej” i de facto Łotwa odzyskała niepodległość. Jednym z pierwszych krajów, który uznał odrodzoną łotewską państwowość była Rzeczpospolita Polska.

Prezydent Levits jest współautorem łotewskiej deklaracji niepodległości z 1991 r. i autorem preambuły do ustawy zasadniczej, która zapewnia prymat języka łotewskiego, zrównuje reżimy komunistyczny i nazistowski, których ofiarami byli Łotysze.

